

მოსწავლის სამუშაო მასალა

რუსუდან გონაშვილი

N1 ფილმის „ცისფერყანწელების“ განხილვა

კითხვები	სავარაუდო პასუხები
როდის შეიქმნა?	
ვინ იყვნენ ცისფერყანწელები?	
რა იყო მათი ხედვა?	
რამდენი ქართველი მწერალი შეეწირა ტერორს და რამდენი იყო მათგან ცისფერყანწელი?	

მოსწავლის სამუშაო მასალა

რუსუდან გონაშვილი

N2 ფილმ „მონანიების“ ფრაგმენტის ანალიზი

რეალობაა ფრაგმენტი თუ პერსონაჟის სიზმარი?	
რას ხედავს ?	
როგორ გამოიყურება, რა აცვია მანქანაში მყოფს? რომელ ეპოქას ასახავს და რატომ ფიქრობ ასე?	
არის თუ არა ეს ფრაგმენტი მეტაფორული და რატომ ფიქრობ ასე? რა არის ამ ფრაგმენტში უცნაური?	

მოსწავლის სამუშაო მასალა
 რუსუდან გონაშვილი
 N4 კარიკატურების განხილვა

კითხვა

სავარაუდო პასუხი

როდის შეიქმნა კარიკატურა?

ვინ არიან გამოსახულნი
 კარიკატურებზე?

რა არის კარიკატურის ძირითადი
 გზავნილი?

1937 წელი - „ლიტერატურული საქართველო“

პირველად რეპრესიების შესახებ ინფორმაცია „ლიტერატურული საქართველოს“ 1936 წლის 16 აგვისტოს ნომერში გვხვდება, სადაც დაბეჭდილია „პრავდის“ 15 აგვისტოს მოწინავე სტატიის „ხალხის მტრებს დანაშაულზე წაასწრეს“ თარგმანი. სტატია ეხება ტროცკი-ზინოვიე-კამენევის შეთქმულებას. გაიმართა ქართველი მწერლების კრება, რომელმაც ერთხმად აღიარა, რომ „სიტყვა ეკუთვნის კანონს, რომელმაც იცის მხოლოდ ერთი ზომა იმ ბოროტმოქმედებებისთვის, რომელიც ტროცკისტულ-ზინოვიევერმა ბანდამ ჩაიდინა“ — ამ გადაწყვეტილებას ერთხმად დაუჭირა მხარი მწერალთა სახლში შეკრებილმა მწერალთა გუნდმა.

1937 წლის დასაწყისში, მაშინ, როდესაც რეპრესიებს საქართველოში ჯერ არ ჰქონდა მიღებული ფართო მასშტაბები, მაგრამ უკვე დაპატიმრებული ჰყავდათ რამდენიმე ძველი ბოლშევიკი, 30 იანვრის „ლიტერატურული საქართველოს“ პირველსავე გვერდზე დაბეჭდილია „ქართული მწერლების მიმართა ამხ. ლაპარაკი ბერიასადმი“⁸, სადაც ისინი საუბრობენ ტროცკისტთა ბანდაში აღმოჩენილ ქართულ „გამყიდველში“ ბუდუ მდივანზე⁹: „ტროცკის მასალებიდან ჩვენ გავიგეთ, რომ ხალხის მტრებისა და ჯალათების ამ გარეწართა ხროვაში აქტიური მონაწილეობა მიუღიათ ტროცკისტ-ზინოვიეველთა ქართველ ნაძირალებსაც — ხალხის მოსიხსლე მტრისა და გამოუსწორებელი კონტრრევოლუციონერი ტროცკისტის ბუდუ მდივანის მეთაურობით. ჩვენ დარწმუნებულები ვართ, რომ საბჭოთა მართლმსაჯულების მახვილ თვალს ვერ დაემალება მოლაღატეთა ბანდის ვერც ერთი მოლაღატე-ქვეწარმავალი. ჩვენ მოვითხოვთ, აღიგავოს პირისაგან დედამიწისა ჩვენი სამშობლოს მოლაღატეთა ბანდის ყოველი მონაწილე. წყველა და ზიზღი მათს სისხლით შესვრილ ხელს!“

ქართველი მწერლები 29 იანვარს შეიკრიბნენ და კრებაზე ყველამ დაგმო ეს „შემზარავი“ დანაშაული. გაზეთი სხდომის მოკლე რეზიუმეს ბეჭდავს. კრება გახსნა დავით დემეტრაძემ. ბუდუ მდივანი დაგმეს — მიხეილ ჯავახიშვილმა, შალვა დადიანმა, გიორგი ბააზოვმა, სიმონ ჩიქოვანმა, გიორგი ლეონიძემ, ალიო მაშაშვილმა, ვალერიან გაფრინდაშვილმა, კონსტანტინე გამსახურდიამ, ტიციან ტაბიძემ, დემნა შენგელაიამ, სიმონ წყერაჯამ, ირაკლი აბაშიძემ. გაზეთი გვთავაზობს მწერალთა კრების მოკლე მიმოხილვას და ამავე თემაზე ბეჭდავს სტატიებსაც. თვალსაჩინოებისთვის მათი სათაურებიც კმარა: „სიკვდილი მუხანათურ მტერს“ — მიხეილ ჯავახიშვილი; „სულის სიღრმემდე აღშფოთებული ვარ“ — შალვა დადიანი; „უსასტიკესი განაჩენი სამშობლოს მოლაღატეებს“ — ალიო მაშაშვილი; „ზიზღი ბანდიტებსა და ქვეწარმავლებს“ — გიორგი ლეონიძე; „ისტორიას არ ახსოვს უფრო მეტი გათახსირება“ — ტიციან ტაბიძე; „ხალხის მსჯავრი“ — სიმონ ჩიქოვანი; „აღმოვფხვრათ მათი ხსენება“ — ვალერიან გაფრინდაშვილი, „მილიონების მრისხანების ქარიშხალი“ — სანდრო ეული.

გიორგი ლეონიძე წერდა: „ამხ. სტალინზე ხელის აღმართვა, როგორც მათ განზრახვაში ჰქონიათ, არის ხელის აღმართვა მილიონიან მშრომელთა თავისუფლებაზე, ხელის აღმართვა მანათობელ მზეზე, რომელიც მხოლოდ ჩვენს ბედნიერ ეპოქას ელირსა. მხოლოდ უბადრუკი ქვეწარმავალი, მხოლოდ ადამიანისა და კაცობრიობის მტერი გაბედავს ფიქრს, რომ შეიძლება ამ დროშის ჩამოღება, მხოლოდ წუნკალი არსება გაბედავს იფიქროს, რომ შეიძლება ამ ზღვა სიყვარულის დაშრობა, ამ დიდებული მზის დაბნელება! სტალინი მილიონების გულშია“.

1937 წლის იანვარში ალბათ უკვე გრძნობდნენ მწერლები რეალურ საფრთხეს, იმავე წლის 15 მაისს საქართველოს კომპარტიის X ყრილობაზე ლავრენტი ბერიას მოხსენებაში კი ცხადყო, რომ რეპრესიებს ვერც ქართველ მწერალთა საუკეთესო ნაწილი გაექცეოდა: „პ. იაშვილმა, რომელიც 40-ზე მეტი წლისაა, დროა ჭკუა ისწავლოს. ზედმეტი არ იქნება სერიოზულად ჩაუფიქრდნენ თავიანთ მოქმედებას აგრეთვე გამსახურდია, ჯავახიშვილი, მიწიშვილი, შევარდნაძე და კიდევ ზოგიერთები“ — თქვა ბერიამ. მალევე, 10 ივნისს „ლიტერატურული საქართველო“ ბეჭდავს მოწინავე სტატიას — საქართველოს კ.პ.(ბ) ყრილობის შედეგების განხილვა მწერალთა საერთო კრებაზე „შეტევითი რევოლუციური სიფხიზლის გაძლიერებისთვის.“

„კერძოდ, პავლე იაშვილისგან კრება მოელოდა, რომ იგი იტყოდა, თუ როგორ ნავარდობდა იგი ლომინაძისგან ჯიქიასკენ, ჯიქიასგან — აღნიაშვილისკენ, ლოლობერიძისგან ლომინაძისკენ. როგორ მოხვდა იგი ელიავას¹⁰ კლანჭებში. პავლე იაშვილმა ვერ გასცა პასუხი ამ კითხვებს, მიუხედავად იმისა, რომ ორჯერ მიეცა სიტყვის თქმის საშუალება. იმის ნაცვლად რომ მას გაემხილა, თუ რაში მდგომარეობდა მისი კავშირი ხალხის გამომჟღავნებულ მტრებთან, პ. იაშვილი მოჰყვა მათ დახასიათებას. ყველასთვის ცხადი შეიქმნა პ. იაშვილის სიტყვების შემდეგ, რომ მან უფრო ბევრი იცის, ვიდრე ამბობს. როგორც სამართლიანად შენიშნეს კ. მელაძემ, შ. რადიანმა, კ. ლორთქიფანიძემ, გ. ბუხნიკაშვილმა, ს. ჩიქოვანმა და სხვებმა, პ. იაშვილი ჯერ კიდევ კარგად არ ჩაჰკვირვებია ამხანაგ ლ. ბერიას გაფრთხილებას და ვერ გამოუტანია იქიდან დასკვნები“.

ამავე კრებაზე იმსჯელეს ნიკოლო მიწიშვილის შესახებაც. მასაც მოუსმინეს, მაგრამ დაასკვნეს, რომ „ნ. მიწიშვილის გამოსვლა სავსებით წარმოადგენდა თვალთმაქცურ და ყალბაბანდურ ცდას, გვერდი აეხვია მის წინაშე პირდაპირ დასმული საკითხებისთვის ხალხის სისხლიან მტრებთან კავშირის შესახებ.“

თავის მართლება უშედეგოდ მოუწია ტიციან ტაბიძესაც — „ჩვეულებრივი დეკლარაციით გამოვიდა ამხანაგი ტიციან ტაბიძე. მან უშედეგი განცხადებით მოიხადა მოვალეობა: შეცდომად ვთვლი ჩემ ურთიერთობას ხალხის მტრებთან. ეს დიდი დანაშაულია, მაგრამ თავი ბედნიერად მიმაჩნია იმის გამო, რომ არასდროს არ ყოფილა შემთხვევა, ისინი ჩემს საქმეში ჩარეულიყვნენ, რაიმე გავლენა მოეხდინათ ჩემს ლიტერატურულ კარიერაზეო.

წყაროს განხილვის სქემა

კითხვა	სავარაუდო პასუხი
როდის დაიწყო რეპრესიები საქართველოში?	
რომელმა მწერლებმა დაგმეს ბუდუ მდივანი და რა ფორმით?	
თქვენი აზრით, ამ კრებაზე გამოთქმული მოსაზრებების ავტორები ნამდვილად ასე ფიქრობდნენ?	
დოკუმენტიდან გამომდინარე, როგორ აყალიბებდა საბჭოთა იდეოლოგიური მანქანა ახალი ტიპის ქართველ მწერალს?	
ამონარიდებზე დაყრდნობით, შეიძლება თუ არა დასკვნა იმისა, რომ საბჭოთა იდეოლოგია ცდილობდა საკუთარი მიზნების განსახორციელებლად გამოეყენებინა ქართული ლიტერატურა?	

მოსწავლის სამუშაო მასალა
რუსუდან გონაშვილი
სქემა „მითი და რეალობა“

მითი და დემაგოგია	რეალობა და ჭეშმარიტება

მოსწავლის სამუშაო მასალა
რუსუდან გონაშვილი

N6 ლექსების შედარება

ლექსი მეწყერი

ტიციან ტაბიძე

მე არ ვწერ ლექსებს... ლექსი თვითონ მწერს,
ჩემი სიცოცხლე ამ ლექსს თან ახლავს.
ლექსს მე ვუწოდებ მოვარდნილ მეწყერს,
რომ გაგიტანს და ცოცხლად დაგმარხავს.

მე დავიბადე აპრილის თვეში,
ვაშლების გაშლილ ყვავილებიდან,
მაწვიმს სითეთრე და წვიმის თქეში
მოდის ცრემლებად ჩემს თვალებიდან.

აქედან ვიცი, მე რომ მოვკვდები,
ამ ლექსს რომ ვამბობ, ესეც დარჩება,
ერთ პოეტს მაინც გულზე მოხვდება
და ეს ეყოფა გამოსარჩლებად.

იტყვიან ასე: იყო საწყალი,
ორპირის ფშანზე გაზრდილი ბიჭი.
ლექსები იყო მისი საგზალი,
არ მოუცვლია ერთი ნაბიჯი.

და აწვალებდა მას სიკვდილამდე
ქართული მზე და ქართული მიწა,
ბედნიერებას მას უმაღლავდენ,
ბედნიერება მან ლექსებს მისცა.

მე არ ვწერ ლექსებს, ლექსი თვითონ მწერს,
ჩემი სიცოცხლე ამ ლექსს თან ახლავს.
ლექსს მე ვუწოდებ მოვარდნილ მეწყერს,
რომ გაგიტანს და ცოცხლად დაგმარხავს.

.....

მოსწავლის სამუშაო მასალა
 რუსუდან გონაშვილი

„ლექსი მეწყერი“ ტიციან ტაბიძე	
კითხვები	სავარაუდო პასუხები
როდის დაიწერა ლექსი?	
რა მხატვრული ხერხებია გამოყენებული ლექსში?	
რა არის ლექსის ძირითადი გზავნილი?	
ვინ შეიძლება იყოს ამ ლექსის პირდაპირი და ირიბი შემკვეთი?	
ვინ იღებს სარგებელს ამ ლექსით?	

კალე ფეოდოსიშვილი

...და მე აქ მინდა დავსვა წერტილი, ბაღში ორკესტრი კი ისევ უკრავს,
გამოვერკვით, რომ მიწისშვილი, ვხატავ ოცნების სიცოცხლის რუკას.
არ გაპატიებ მე შენ ამ ცოდვებს, დახიე ჩემი ძველი წერილი,
მე უშენოდაც გავძლებ, იცოდე, სხვა ცხოვრებაზე ჯვარდაწერილი.
გწამდეს ამქვეყნად ეს სიყვარული, დროებითია და უფერული,
მე გადავწყვიტე მთლიანი გულით ახალი ქვეყნის დავრჩე ერთგული.
არ გაგიკვირდეს დღეს ეს ცვლილება, არ გაგიკვირდეს, ნუ მეტყვი ჯალათს,
მე მამას მოვკლავ, დავახრჩობ დედას, რევოლუციამ თუკი მიბრძანა!"

1926 ზესტაფონი ჟურნალი „მერცხალი“

კალე ფეოდოსიშვილი	
კითხვები	სავარაუდო პასუხები
როდის დაიწერა ლექსი?	
რა მხატვრული ხერხებია გამოყენებული?	
რა არის ლექსის ძირითადი გზავნილი?	
ვინ შეიძლება იყოს ამ ლექსის პირდაპირი და ირიბი შემკვეთი?	
ვინ იღებს სარგებელს ამ ლექსით?	